

► į Ameriką, vysk. V. Brizgys gyveno pas Šv. Kazimiero vienuolijos seseris, o 1963 m. apsigyveno Šv. Kryžiaus ligoninės naujai įrengtose patalpose. Vysk. V. Brizgys lankė lietuvių bendruomenes ne tik Amerikoje, bet ir Brazilijoje, Australijoje ir kitur, talkino teikiant Sutvirtinimo bei kunigystės sakramentus, vadovavo Lietuvių katalikų religinei šalpai (vėliau šias pareigas perėmė vysk. Paulius Baltakis OFM), dalyvavo katalikiškoje lietuvių bendruomenių veikloje, 1956 m. Romoje atkurtos Lietuvių katalikų mokslo akademijos (LKMA) veikloje.

Rengiantis Vatikano II Susirinkimui, popiežius Jonas XXIII vysk. V. Brizgį 1961 m. paskyrė vienos iš parengtinių komisijų nariu. Jis dalyvavo visose keturiose Vatikano Susirinkimo sesijose.

Minint Lietuvos krikšto 600 metų jubiliejų vysk. V. Brizgys, kartu su 24 žinomais kovotojais dėl Lietuvos laisvės išeivijoje, 1987 m. lapkričio 29 d. pasirašė Kreipimąsi į M. Gorbačiovą, prašydami tikintiesiems sugrąžinti Vilniaus arkikatedrą ir Šv. Kazimiero bažnyčią. Jo parašas po Čikagos arkivyskupo kardinolo Juozapo Bernardino, - antras.

Vyskupo charakterį ryškiai atskleidžia 1983 m. gruodžio 16 d. Čikagoje jo parašytas testamentas. Čia jis dėkoja seserims kazimierietėms, prašydamas Dievo atlyginti už jų globą ir rūpestį. Duoda nurodymus ir savo laidotuvėms: "Karstas tebūna paprasčiausias, kokiame paprastai laidojamos seselės kazimierietės. Prie karsto ar kapuose tenebūna jokių gėlių (...) Palaidoti prašau Šv. Kazimiero lietuvių kapinėse, kartu su kitais lietuviais kunigais (...) kur yra bendras paminklas. Ant kapo tebūna tik tokis pat ženklas, akmenis plokštis su pavarde, kokie tame plote yra ant kitų kunigų kapų. Laidotuvių pamaldose, jeigu kas kalbėtų bažnyčioje, tekalba gyviesiems apie gyvenimą ir mirtį, bet ne apie mano asmenį. Kapuose ar kur kitur tenebūna ta proga jokių kalbų, tebūna maldos laikas (...) Mano vyskupišką lazda, kryžių, žiedus prašau seselės kazimierietės pasaugoti vienuolyne ir pagal išmintingą reikalą ir galimybes atiduoti kuriam nors naujai paskirtam vyskupui Lietuvoje. Jokios kitos nuosavybės nepalieku".

Nepalikdamas materialinės nuosavybės, vyskupas paliko dvasinius turtus: straipsnius, studijas, rankraščius. Dėmesio sulaukė 1939 m. Kaune išleista knyga "Vadinamosios civilinės jungtuvės", straipsnis Lietuvių archyve "Kunigų seminarija Kaune bolševizmo metais", 1961 m. Čikagoje, LKMA V suvažiavime skaitytas pranešimą "Pasauliečių dalyvavimas Bažnyčios misijoje", LKMA Metraštyje išspausdintas jo darbas, skirtas žydų klausimui (Žydų likimas Lietuvoje), atsiminimų knyga "Gyvenimo keliai", straipsniai periodikoje.

Tarp visų vysk. V. Brizgio darbų itin svarbi 1977 m. Čikagoje, "Draugo" spaustuvėje išleista knyga, skirta okupuotos Lietuvos katalikų bažnyčiai ("Katalikų bažnyčia Lietuvoje pirmojoje rusų okupacijoje 1940 -

1941 m., vokiečių okupacijoje 1941 - 1944 m. (Trumpa apžvalga). Vyskupo darbas - vienas pirmųjų tyrimų, atskleidžias Lietuvos Bažnyčios padėtį pirmosios sovietinės bei nacių okupacijų metais. Studijoje liudijama apie Bažnytinės vadovybės pastangas išlaikyti Kauno kunigų seminariją bei sustabdyti jos išvaidymą, mokslo organizavimą netekus patalpų, nunciaus paskutinių darbo dienų veiklą Lietuvoje stiprinant dvasingumą. Supažindinama su Bažnytinės vyriausybės veikla okupacijos pradžioje: šauktus pasitarimus, į Romą rašytus laiškus, raštus, kreipiantis į okupacinę valdžią, naujų vyskupų konsekraciją. Darbe palyginama katalikų vyskupų ir kunigų padėtis stačiatikių popų bei rabinų atžvilgiu. Parodomas vyskupų atsakas į komunistų elgesį, atskleistos nevykusios sovietų provokacijos vyskupų atžvilgiu, akcentuotas sovietų vykdytas kunigų teroras: pradedant finansiniu (indėliai, pastatai), moraliniu bei fiziniu susidorojimu. Atpasakoja kunigų užrašytą NKVD žiaurų elgesį su dvasininkais, ypač tardymo metu. Pateikia paskutinį kartą saugumą šauktų kunigų skaičių - 115, kuriems įvairiais būdais ir gražiuoju, ir grasinimais, ir šantažu siūlyta pasirašyti bendradarbiavimo raštą. Vyskupas džiaugiasi, kad iš visų paminėtų tik 12 pasirašė pažadą, tačiau ir iš tų tik trys tapo etatiniais NKVD darbuotojais, du iš jų niekuo nenusikalto tautai, tik vienas, kurį vėliau sušaudė gestapas, apsirengęs NKVD uniformą, pats dalyvavo tardymuose.

Vyskupas pateikia sovietų nusavintų knygynų likimą, detalizuoja, kaip sovietinė valdžia pasielgė su vienu turtingiausių ir vertingiausių Lietuvos knygynų - Marijampolės Tėvų marijonų knygomis. Vyskupas akcentuoja, kad sovietinė ateistinė propaganda davė savo vaisius: "Tokia teroro nuotaika ir tokia nekultūringa kova prieš religiją, turėjo komunistų propagandai priešingas pasėkas. Žmonės pradėjo pastebimai daugiau lankyti bažnyčias, pradėjo lankyti ir tie, kurie anksčiau dėl kokių nors priežasčių arba visai nelankė, arba nebuvo bent reguliarius bažnyčios lankytojai..."

Kalbėdamas apie vokiečių okupaciją vysk. V. Brizgys, minėdamas pirmuosius kontaktus su vokiečiais, akcentuoja, kad karinė vyriausybė nenorėjo kalbėtis su sukilimo paskelbta Laikinąja Lietuvos vyriausybe, o Kauno miestui vokiečių paskirtas miesto komisaras Kramer be lietuvių žinios pradėjo skelbti dekretus, liečiančius žydus. Apžvelgiamos okupacijos metu vykusios Lietuvos vyskupų konferencijos ir juose svarstyti svarbūs klausimai bei priimti nutarimai - parašyti raštai generalkomisarui, apie vyskupų M. Reinio, V. Brizgio ir kitų pareiškimus okupacinei valdžiai. Vyskupas rašo ir apie lietuvių pasauliečių bei dvasininkų pagalbą gelbėjant žydus.

Lietuvos laisvinimo šviesuolis, Bažnyčios tyrėjas ir gynėjas, sulaukęs jo linkėtos ir puoselėtos laisvės Lietuvai, mirė 1992 m. balandžio 23d.